

CSOKONAI LAPOK

SZÉPIRODALOM ÉS TÁRSASÉLET KÖZLÖNYE.

TULAJDONOS SZERKESZTŐ

ORBÁN P E T Ő.

Előfizetési díj: Debrecenben félévre július 3-ától december végeig 5 frt; három hónapra július 3-ától szeptember végeig 2 frt 30 kr; egy hónapra, szeptember végeig 1 ft ezüstben. Vidéken félévre 5 ft 45 kr; évnegyedre 2 ft 52 kr; egy hónapra 1 frt 12 kr. Előfizethetni helyben egyedül Csáthy Lajos úr könyvkereskedésében, a hol mindennemű hirdetések is elfogadhatnak, miktől egy kétszer hasábozott sorért 4 p. kr fizettetik. Vidéken minden cs. k. postahivatálnál, a hol az előfizetés elfogadatik s az előfizetési díjt tartalmazó levél, ha ráíratik kívül, hogy hirlap-előfizetési díjt tartalmaz, ingyen küldetik a szerkesztőséghez. Előfizetést gyűjtőknek minden 10 példány után egy ingyen példány adatik. Egyes szám ára 6 ezüst kr. — Megjelenik e lap hetenként kétszer: **szerdán** és **szombaton** délelőtt. Szerkesztőségi szállás nagy-csapóutca 10-dik szám, hátulsó épületben.

 Közelgvén a második évnegyed, kérjük mindazokat, kik lapjainkra akár egy óra, akár évnegyedre előfizetni akarnak, az előfizetési díjnak még e hó folytán leendő beküldésére.

Azon új előfizetőinknek, kik sept. elejétől dec. végeig s így négy óra, helyben 3 pfrt 30 kr-, vidéken 4 pfrt 4 kr-ával előfizetni sziveskednek, lapunk eddigi példányaival — a 3-ik szám kivételével — kedveskedésül ingyen szolgálunk.

Ujabb ismert szellemi erők csatlakozván hozzánk, midőn ennek folytán lapunknak jövőre érdekesb tartalommal leendő szerkesztését ígérjük, bátorkodunk a közönség pártoló figyelmét vállaltunk gyámolítására tisztelettel fölhíni.

Szerk.

Arany Jánoshoz.

Arad 1850-ki jul. 5.

Szólj, merre vagy, mondd, hol keresselek,
 Hová sodortak a szilaj szelek?
 Ha most is a csöndes földél alatt
 Érzed tovább titkos fájdalommat;
 S az élet terhét tűrő kebeled
 Szilárd hitével békén viseled;
 Ha a családi but most is dalod
 Szelidlágy hangival vigasztalod:
 Lelkem nyugodt s e szenvedő kebel
 Bajában is örömmel üdvözel.
 De oh! ha nem; ha lelked jobb hitét
 A kín alatt megtörni engedéd;
 Való helyett ölelsz csak álmokat,
 Kerülöd a világot s magadat
 S ha bujdosol kietlen utakon
 S társad csak a szent honfájdalom:
 Akkor barátom!..... tépő gondolat,.....
 Meg kell könyeznem szörnyű sorsodat.
 Nem, ugy-e nem?..... te megvagy, mint valál
 S tán nem sokára lelkem föltalál.
 Esthajnalon s holdfényes éjjelen
 Csöndes dalokkal föltűnsz majd nekem

S én elpanaszlom mind, mit érzek,
 Mily átkozottul jók az emberek.
 Miattok s értök menyinyit szenvedék
 S velem még azt meg is fizetteték.
 Átértzi majd lelked fájdalommat
 S ez érzet keblemnek enyhét ad.
 Enyhületért vágy hozzád e kebel:
 Tűnj föl tehát szép lelked fényivel
 S szólj, merre vagy, mondd, hol keresselek,
 Hová sodortak a szilaj szelek?!

Bango Pető.

Rosz lábon áll....

Rosz lábon áll most az irodalom,
 Szó nélkül ezt sehogy sem hagyhatom;
 Hisz' azért hogy ostromállapot van,
 Az é s z és p é n z nincsen árestomban!
 Szabad az ész, a szent okosságot
 A piacra vinni, mint sajátot;
 Másnak megint halogva van krisztusa,
 Az eladót van megvenni jusa....
 Adni venni mindig szabad, — ugy ám,
 Nem kell félni az igazság útján....
 Irodalom a nemzet élete,
 S ki tilt élni? szemed ki kötötte be?
 Rajta tehát! állj ki, állj a gyepre!
 De szent legyen, mit fölfogsz nyelvedre;
 Más meg aztán nyujtson segedelmet:
 Hogy éljen az irodalom- s nemzet!
 Vagy e haza sorsa feneketlen tenger
 Melybe sülyedt minden reményhorgony, ember?...
 Nem! a nap tengerbe merül szintén estve,
 Hogy megmosdva, reggel a prizmaszint fesse.....
 Ha a halálharcot kiküzde az élet,
 Mértne vehetne föl új ünnepi képet?!

Angyalvári Benő.

Boldog szüret.

(Vége.)

Nándori Gyula, Konoki Máténak.

Debrecen, oct. 8. 1848.

Szeretett Nagybátyám!
 Számtalanszor hallám Öntől, hogy engemet szeret —

és én ebben eddig soha nem is kételkedtem; hanem megbocsásson Ön, ha kimondom, hogy mai tapasztalatom után anynyiszor hallott szép nyilatkozata iránt némi kételyt érzek keblemben. Oh, Édes Nagybátyám! ha Ön engem szeretne, nem utasított volna oly leány keze után, mivel én boldog soha, de soha nem lehetek.

Röviden: Gerley Jankafalváról még sem érkezett meg, hanem haza küldte ám egyetlen Jankáját, a nekem szánt leányt. Én Fekesiné (sógornője) utasítása után tüstént elmentem hozzá. És boldog isten! kit és mit talállok ott: egy 25 éves nényt... ki, megbocsásson Ön — minden rutsága mellett is bizony csak néném. S ha Ön azt kívánja, hogy ezt vegyem el, Ön azt akarja, hogy én boldogtalan legyek. Ön nem szeret engemet. Isten Önnel, minden jót kíván

szerető kisöcsce.
Nándori Gyula.

Gerley Janka, Gerley Jenkéhez.

Debrecen, oct. 10. 1848.

Édes Jenkém!

Jelen leveletem átvadó ifju, mint mondja, atyád — az én kedves bácsim — egyik lelki barátjának nevelt fia. Nálam Fekesiné mutatta őt be. Itt két napig mulatott; most utját Jankafalván vevén keresztül, nálatok kíván néhány percig mulatni: téged látatlanból mint unokatestvéremet mutatálak be nekik: kérlek fogadd őt szívesen s Gáspár bátyámnak mint olyant s általam ajánlottat mulasd be. — Kedvesem! ez igen mivel ifju: kérlek hagyj fel már valahára gyermekségeddel, viseld magadat előtte mint kell, illemeden, — mutasd meg, hogy te voltál növeldében. — Szóval önviseled és fogadtatása olyan legyen, minőt érdemel, — máskor többet róla. Most isten veled, csókol Jankád.

Gerley Jenke, Szalkai Rózsának.

Jankafalva, oct. 15. 1848.

Egyetlen Barátnóm!

Mondhatlanul sajnálom, hogy kedves nedélylyel irt leveledet hasonlóval nem viszonzhatom, mert kedélyem e percben iszonyuan levert és sötét. Igen, igen, Édesem! én boldogtalan vagyok. Mert kit először és e világon legjobban szerettem, Nándori Gyuláé nem lehetek. Halld csak! atyám — tán nagynéném árulása következtében — megtudván szerelmi viszonyunkat, Jankafalváról tüstént honn termett értem s a szüret ürügye alatt fölhozott ide. De Gyula néhány nap mulva utánunk jött, s hogy velem találkozhassék, nem tudom minő szín alatt, magát atyámnál bemutatta; hanem mikor észrevettem, atyám elég illemtelenül visszautasítá őt. Szegény fiu atyám zordon viselete által lesujtva (mint meszszirül kiveheltem) nagy-szomoruan távozik. Igen! eltávozik — elvált tőlem hosszú időre — tán örökre. Később kijelenté atyám komolyan, hogy a vele találkozást és lehető viszonyt szigoru-

an megtiltja, mert ő más férjéről gondoskodott már nekem. Én szerencsétlen vagyok, Édesem! sirasd meg

Jenkédet.

Nándori Gyula, Béltekinek.

Jankafalva, oct. 16, éji 11 óra után 1848.

Kedves Barátom!

Borura derü. Tegnap hozzád irt leveletem, melyben Jenkém kezének tőlem atyja általi megtagadtatása siralmasan volt leírva, a postáról veszem vissza. Miért? — mert ma már egészen ellenkezőleg állnak dolgaim a faháznál. De hogy' és mint történt? kérdezd talán. Ah! ez igen regényes. Le kell írnom már csak azért is, mivel kedves nőd a regényt nagyon szereti; Te pedig szépiralmi lapszerkesztő és beszélyíró levén, még valamiképp valami beszélykének föl is dolgozandhatod lapod számára. Tehát Gerley Jankától, az én vélt arántól megtudván, hogy a vén sas, ki Jenkét Jankafalvára magával vitte, nekik nem férje, hanem atyja, tüstént utánok indultam, de megérkezésemkor Gerleytől a lehető leghidegebben, sőt elutasítólag fogadtatván, azon meggyöződésre jöttem, hogy Gerley szüm választottát, Jenkét nekem adni soha nem akarja, adni nem fogja — és ha volt is valami előbegyezkedése nagybátyámmal, az vélt nagybátyám lánya, Jankára (ki nekem soha nem kell) vonatkozott. S így, ily gondolatok közt, miután főnemlített leveletem hozzád a legközelebbi vendéglőben megirtam, nagybusan utnak indultam Debrecen s onnét Ligetfalva felé. De alig két órai utazásom után egy födeles kocsi közelg felém. Az ut felette rossz volt. Kocsisom (kuruc gyerek) bizván minsterkalapom tekintélyében, a födeles kocsinak nem akart kitérni. „Térj ki“ „Térj ki“ hatalmas szóváltások után a kocsisok öszszekapnak. „Térj ki!“ boszus felkiáltással ugránk ki egyszerre én s az ellenkocsi férjiszemélye. S ime! ég és föld, csodálkozottok! Ki volt a boszus férfiu? hát az én drága nagybátyám..... A boszu mindkettőnk keblében tüstént a meglepetés és viszlát örömeiben oszlott fel. A kocsiiban levő két hölgy (Gerley Janka és Fekesiné) bámulva nézték a jelenetet, mely akármelyik hatásos dramába is beillett volna. Én, bár nagybátyámnak Jankával jövetele nagyon megijesztett, hogy részint utamnak némi ürügyet adhassak, részint, hogy öregemet visszajövetelre bírhas- sam, előadám: hogy én Gerleynél voltam, ki által, midőn tőle rég kinézett mátkám kezét lettem volna megkérendő, hidegen visszautasítottam. Nagybátyám megtudván visszutam okát, kissé boszus volt ugyan, mégis (mert bizott a régi barátság varázshatalmában) visszamenetelre kény-szerített. Így mindketten az én kocsimra ülven, a felénk pajkosan mosolygó hölgyek kíséretében vacsorára Jankafalván termettünk.

Még kevés mondanivalóm van. A két öreg — a régi jóbarátok — egymás nyakába borultak. S legelsőben is Gerley könyes szemekkel mutatá be nagybátyámnak imá- dott Jenkémet mint egyetlen leányt, — s Jankát (kit

Fékesiné nekem elég pajkosan az öreg leányakép mutatott be) mint kishugát. S midőn nagybátyám engemet nekie mint kisöcscsét s leendő örökösét viszontbemutatott volna, a kevéssel előbb még visszautasító öreg egész álmélkodással és némi pírrel nézett rám, de bátorítva öregem kérő és régi fogadásuk szentségére emlékeztető tekintetete által, mintegy magát feltaláltan jött felém: „No édes gyermekem! ha nagybátyád régi jóbarátom, te légy fiam.“ — Jenke magánkül volt, atyjához futott s sirva karjai közé rogyott.....

Fékesinét csalfaságaiért, melyekkel ügyem menetelét bonyolítja s a diadalt nehezíti ugyan, de édesíté is, a leendő rokonság előreményében bizalmas-pajkosan fenyegetém, de ő csintalan jobbát nyujtva csakhamar kibékülénk.

Barátom! nagybátyám, ez az előrelátó okos lélek, magával hozta részemre a dispensatiót, Jenkém atyja pedig megígerte, hogy leánya részére holnapután a szüret bevégzésével tüstént váltand azt.

Barátom! sokat tudnék még e nap boldogságáról írni, ha a késő idő engedné. De hagyjuk ezt máskorra. — Csak egyet még! A híres Boka Károly zenekara alig egy-pár órával ezelőtt hagyott el bennünket: a szüret örömeivel a kézfogó ünnepét is nagyszerűen ellaktuk. Mindnyájan örömmámorban usztunk, csak Janka kisaszszony, az én vélt arám (nem tudni, miért?) volt egykedvű, sőt szomorú. De semmi! kipótoltuk mi helyette is, úgyhogy elmondhatom: ez rám nézve boldog szüret.

Ölel
Gyulád.

U. i. No, most már leveletem igazán megmutatható nődnek, kitől ezennel engedelmet kell kérnem, hogy a menyekzőre el nem hívom, mivel mikorra ide érkeznétek, már el is mulandott az.

Mondd neki, szép kezeit csókolja

a boldog
Nándori Gyula.

Nándori Gyuláné, Béltekinéhez.

Debrecen, oct. 25. 1848.

Kedves Barátnőm!

Engedjen meg, hogy személyes ismeretség előtt így szólítom Önt — és, hogy kedves férjem helyett én irok Önnek. Egyébiránt van is okom mindkét merényemért engedelmet remélnem: az első ért tudniillik, mert férjemhez irt levelében, (mire igen büszke vagyok) Ön maga előre számított igénytelen barátságomra; — a másodikért, mert hason példával Ön maga jogosított engemet föl a férjem helyetti levélírássra. Tehát Kedves Barátnőm! csak azt akarom kérni, hogy előigérete szerint fogadjon engemet szives barátságába s tartson meg abban szeretett férjemmel együtt mindvégig. És ezenkül..... node férjemnek hagyom azt fel utóirat tárgyaul. Egyébiránt Ked-

vesem! (ha meg nem sértelek) a mielőbbi találkozás reményében csókol

hű! arátnőd
Nándori Gyuláné.

U. i. Édes Barátnőm! Kedves nőm, az én imádott Jenkém, engedelmeiből e helyet utóirat végett nyerém s ha kegyed megengedi, férje számára használok föl ezt. Tehát: Szeretett Petőm! Nős — s a világon legboldogabb ember vagyok. Most már — épen mint Te nekem hajdan — magasztos önelégültséggel mondhatom neked: „Nős vagyok: jer hozzám mulatni!“ Valóban, Szeretett Barátom! kedves nőddel együtt jövő hó 20-kára egy barátaim számára rendezendő házi ünnepélyre ezennel tisztelettel meghívlak. Epedő szívvvel vár s ölelő karokkal fogadand benneteket.

Nándori Gyula s. k.“

* * *

Eddig a levelek.

A házi ünnepély a kitűzött napon (nov. 20-kán) egész pompával tartatott meg — s mint az uj pár ismerője, jelen valék én is ez ünnepélyen — és őszinte örömmel győződtem meg arról, hogy uj ismerőim házassága a világon legboldogabb házasság, s a szüret, melyen ily viszony köttetett boldog szüret volt.

Orbán Pető.

Nyalka Péter.

Vitéz legény Nyalka Péter,
Ismeri őt minden csapszék,
Sok rendbeli hőstetteért
Kisbirónak meg is tették.

Vitéz legény Nyalka Péter,
Bokrétság kalapot visel;
Ha azt félfülire csapja,
Bátran kiköt akárkivel.

Vitéz legény Nyalka Péter,
Hogyha leül a kocsmában,
Tizenöt — husz itce borig
Meg nem áll egymásfolytában.

Vitéz legény Nyalka Péter,
Mindig jár a szája malma,
Hetvenkedő beszédével
Megtelik a kurta kocsmá.

Vitéz legény Nyalka Péter,
Csak egyszer huzódott hátra:
Mikor a honvédet irták,
Hogy ki áll ki most a gátra!

Felhuzta a padra magát,
Ott kuttogott két nap-éjjel.
— Máskülönben rettenetes
Vitéz legény Nyalka Péter.

Sz. K.

Honosított virágok.

(Börne aphorismáiból.)

* — Sirjunk-e az emberiség- vagy nevéssünk az emberek fölött?.. Kinek hogy tetszik! mind egyre megy ki. — Gunyolódjunk vagy komolyak legyünk, mászunk vagy ugrálunk, késedelmezünk vagy rohanunk, remélünk vagy félünk, hiszünk vagy kételkedünk — a sirnál mindnyájan találkozunk! Van mégis egy, mi használ: a világo s s á g. Van egy mi állandó: az i g a z s á g. Van egy mi vigasztal: a szeretet. —

* — A nők legkellemesebbek, midőn félnek. Azért is ijednek meg olyan könnyen!

* — Csak a boldogok jutnak a paradicsomba. A szerencsétlenek kárhozottak mind ezen, mind a másvilágon.

* — A nők szeszélyesek; mivel sokkal jobbak hogyszem a rosztal elvileg, — és sokkal gyöngébbek, mintsem a jót kitartással gyakorolhatnák.

* — A könnyelműséget az életfolyamára uszóhedevederül adta a gondviselés.

* — Vannak emberek, kik a középszerűség Chimborassoján laknak. Lehetlen hozzájuk térni, — mindig nekik van igazok. Az élc, mely őket fölkeresendő: fáradtan hull alá már a hegy lábánál, s pirulva ismeri el, hogy a dorong jobb fegyver a szuronynál.

* — Tudta Luther mit csinál, midőn tentatartóját az ördög fejéhez vágta! Csak a tentától fél az ördög; ezzel magával elűzhetni őt!

* — Olyan az ember, mint a zeneóra. Egy észrevétlen nyomás — s azonnal más nótát fú.

* — Nem követhet el nagyobb álnokságot nagy férfiak ellen a végzet, mint, ha egy elavult kor végére állítja őket. Csak kimult nemzedékek sirkövei lesznek az ilyenek, s hiröket lábbal fogja tapodni a maradék. Ellenben kiket kegyel a sors, azokat új kor hajnalán lépteti föl. Ezek aztán bele nőnek az ifju századba, vele emelkednek ég felé, s halhatatlanok lesznek. Göthe és Napoleon az elsők, — Voltaire, Rousseau, Washington és Lafayette ez utóbbiak közé tartoznak.

* — Az önfejűség csodálatos erőssége a nőnek. A sánc belől, a bástya mögött van; — s midőn az ember a legmeredekebb ellenvetéseket megmászta, s azt hiszi, hogy már mindent megtett: akkor látja, hogy a legnehezebb munka még hátra van.

* — A gazdagság hamarabb megkeményíti a szívet, mint forróvíz a tojást.

* — Philidor hat táblán sakkozott egyszerre, s mind a hat helyt nyert. Ámde itt fabábok álltak, mik nem mozdultak helyükről, míg hozzájuk nem nyultak. Hanem a ki emberekkel játszik, s egyszerre több játékot folytat, okvetlenül veszti.

* — A szerető még — tej; a mátká már — vaj; a nő — sajt.

* — Nehéz meghatározni, melyik unalmasabb foglalkozás: gyertyakoppantás, vagy a nők tanítása-e? Min-

den második percben ismételni kell a dolgot, s ha végre türelmünk elfogyott, — egészen eloltjuk a világot.

* — Ha egy második özönvíz borulna is a világra, mi haszna lenne? Az ostobák és gonoszak elmerülének, de az esztelenség és gonoszság megmaradna. A gondviselés nagyon könyörületes; gondoskodik szabadító Nőébárkáról, s nem hagyja kiveszni a leghitványabb féregfajt sem.

* — Legnagyobb házi szerencsétlenség, mely egy férjet érhet, ha nejeének egyszer igaza volt ellenében, midőn azt elakarja tőle perelni. Ezt az egyetlen kis igazságot úgy feltudja használni, mint egy üveg rózsasolajat, husz évig is jószagúvá teszi vele minden butorát és beszédét.

* — Hogy az átmenetel a régibb időből az újabb korba, oly véres szokott lenni, onnan van, mert az út, mely amattól ehhez vezet, igen szoros. Multat és jövőt egy széles folyam választ el, melyen átvívó hid, a jelen. Támadók és védők, előnyomulók és hátrálók, tolakodnak, nyomják, üzik egymást keresztül. Ezerek hullnak el hiába áldozatul, a nélkül, hogy a győzelem siettetve, vagy a megveretés ezáltal akadályozva volna. Hanem az embernek igazságosnak kell lenni maga iránt is; ez nem az ő hibája, — a felelősség itt a sorsot illeti.

* — E világ szinpadán a sors a sugó, ki csendeshalkkal végig olvassa a darabot, tagjáratás és declamatio nélkül, nem ügyelve rá: vig vagy szomorú-e a játék? A vickádozást, kiabálást és a többit, magok az emberek tesszik hozzá.

* — Semmi sem volna könnyebb, mint a régi időt visszaállítani; csak a közvéleményt kéne elnyomni.... A gyermeknek is így szokták mondani: könnyű megfogni a fecskét; csak sőt kell a farkára hinteni....

A multak történetét, ne rideg „memento mori“ gyanánt tekintsétek; barátságos „nefelejts“ az, melynek tanításaira szívesen kell emlékezni. —

Apafi.

Egyveleg.

B. H a y n a u neve Hannoverben, saját szállásán számos csoportok sivitó füttyölése és káromlása között kiabáltatott; s a polgárőrség a csapatokat csak nehezen tudta szétozlatni. A táborszernagy Bécsbe érkezvén, a „V a d e m b e r“ című vendéglőbe szállott. Jó egészségben van, s Bécsből Graetzbe fog utazni. Mondják, igen fontos ügyben járhatott, mivel Németországot villanysebességgel utaztatta át.

A b é l y e g d i j jövő november 1sőjétől fogva a játékkártyák-, külföldi hírlapok-, napi lapokbani hirdetések- és iktatmányok- s az 1851ik évre készített naptárakra nézve Magyarországon is életbe lép. 1851-ik évi majus 1-jétől fogva semminemű kártyákat, akár használva voltak, akár nem, sem a készítők, sem az eladók, sem a fogyasztók nem tarthatnak, hacsak bélyegezve nincsenek! — Ez csak annyiban új dolog, hogy eddig igen

sok lap maga bélyegezte meg magát, most pedig hivatalosan bélyegeztetik meg; a kártya pedig ezután meg is bélyegeztetik hivatalos kézből, míg eddig csak a dözsérek által jegyeztetett meg.

H a z á n k politikai igazgatása élén — bécsi rendelet szerint — egy helytartó áll, ki Budapesten székel. Személyzete egy alelnökből, helytartói tanácsosokból, titkárokból, fogalmazókból és kezelési hivatalnokokból álland. Hazánk közigazgatási tekintetben ezen 5 kerületre osztatik: Budapest, Pozsony, Soprony, Kassa és N.Várad. Tehát Debrecen megszűnik főispáni székhely lenni. — A megyéket elnökök, a járásokat szolgabírák igazgatják. A főispánok nem mindig a helytartóval, hanem a ministeriummal is állanak közvetlen közlekedésben. A helytartó — hir szerint — gr. Zichy Ferenc fogna lenni!

E g r e s s i G á b o r jeles színművésznök Pestre, felsőbb helyről nyert engedély folytán, megérkezett.

P e t ő f i S á n d o r is — hir szerint — mostanában Pestre érkezendik. Kedves meglepetés lenne e hir valószínűsége sokakra nézve. Azonban egykori neje bizonyosan ájulásba esnék. Szinte képzelhetni, mily nagyszerű fogna lenni a jelenet, melyben Petőfi az új páron végig jártatván lelki és testi szemeit: így szólana: „szegény tatár!“ Bizony Petőfinében hiában kerestünk magasztos jellemet! Szomorú, de igaz! Vagy talán csak Petőfi javáért ment férjhez másodszor? Azt mondja egyik Kisfaludi: A k i h i s z e n b o l d o g , a k i n e m h i s z e n : o k o s !

B u d á n jövő october 15-én egy német gymnasium fog megnyitni. Mi e tekintetben nem kívánnók az egyenjogúság elvét városunkra alkalmaztatni.

V a h o t I m r e még ez évben egy albumot fog kiadni a losonciak segélyezésére, „Losonci phönix“ cím alatt. Mind a vállalkozó író iránti közbizalom, mind a losonciak iránti részvét jogosít bennünket azon reményre, hogy a megjelenendő album hő pártolásban részesülend*).

B. E ő t v ő s J ó z s e f Bécsben van, s egy új politikai dolgozatot szándékozik kiadni. — Hallatszik — jegyzi meg symbolice igen jól a Pesti N. — hogy a báró ur h a z á n k a t is meg fogja látogatni.

G a r a y J á n o s hirhedett költőnk egészsége — hála a költészet nemtőjének — helyreállott, s ő ismét az előbbi szorgalmas költő.

Debreceni napló.

Minapi felszólításunk következtében a l o s o n c i a k fősegélyezésére kiadónk- Csáthy Lajos urnál mai napig — következő adakozások történtek: Simonfi Sámuel 2 frt, L. G. 1 frt, Simonfi Imre 1 frt, Dávid János 30 kr, Oláh Károly 2 frt, Werner Károly 2 frt, Hatvani Gábor 1 frt, özv. Hunyadi Sámuelné 1 frt, Hécei Szabó Antal 2 frt, Máthé János egy ócska kék frakkot és két mellényt,

*) A vállalkozó hazafiui felhívását jövő számunkban adandjuk. — Szerk.

Egy valaki 4 frt, Rác Mihályné 24 kr, Egy valaki 5 frt, Gyursa Dánielné 30 kr, Egyvalaki 2 frt, Nemkülönb 5 frt, Én 1 frt, Markos Péter 1 frt, Kis Mihály 1 frt, Beőr László 1 frt, Valaki 3 frt, Láposi Lajos 1 frt, Asztaloscéh 5 frt, Kardos István 2 frt, G. P. K. 30 kr, Csáthy Lajos 2 frt, Összesen 46 frt 54 kr. pengő pénzben. Ezen öszlet Csáthy Lajos ur által adott több könyv- s karacsféle térképpel együtt az illető helyre leendő kézbesítés végett losonci lelkész Tóth Mihály urnak nyugtatóvány mellett átadott. Midőn jelen adakozásokért az illetőknek köszönetünket nyilvánítanók, a t. közönséget további adakozásra ezennel tisztelettel fölhívjuk. S z e r k.

Folyó hó 21-ikén a helvéthitvallású egyházkerület gyűlést tartott, mely gyűlésnek ugyan szerkezete és életereje jelen körülmények közt szűkebb körre szorított, mint hajdanában. Főtárgy volt: a megüresült tanári székeket betölteni.

A híres történettanár és latin classicus P é c e l y , a mély mér- és természet-tanbuvár K e r e k e s , a tudós nyelvész L u g o s s i és szentírásmagyarázattanár E r d é l y i helyeire kelle új erőket nyerni a főiskola jövő virágzásá eszközlése végett.

L u g o s s i előbbi tanszékébe visszaállított mint rendes tanár; a nagy Pécely helyére Tóth Ferenc, Kerekesére Bálint József, Erdelyiére Menyhárt János ideiglenesen egy évre alkalmaztattak. Testgyakorlási tanárus s mellékesen németnyelv tanítójaul Örvényi Vilmos választott.

Régóta érzi már főiskolánk, különösen a természet-tan bővebb tanításának hiányát; s a többek közt, az újabb időkben hazánkban is szaporodó gőzgépek szerkezetének s a gazdasátnak gyakorlati alapos értése, ismerete szükségesképp föltételezi a természet-tan elméleti elveinek tudását is; s épen ezért ohajtandó lett volna, hogy e tanszék oly egyénnel töltsék be, ki e téren ismeretének, tapasztalatának szemebetűnő jeleit adta. Egyébiránt az eredmény leendő tanszék miképen lett betöltetésének bírálata.

Átalában L u g o s s i ur ujra választatásán különösen örvendünk; G e l e n c e i n e k , Tóth Mihálynak, T a k á c s n a k és C s á n y i n a k együtt-mellőztetését sajnáljuk főiskolánk érdekéből. — A testgyakorlászat visszaállítását szerencsés eszmének, s a megválasztott Örvényi Vilmost itt helyén találjuk. Egyébiránt az ideiglenességben megnyugszunk — féligmeddig. ©

Vidéki élet.

N.-V á r a d , sept. 9-én. Szerkesztő Ur! Városunk elég zajos, sőt elmondhatjuk, hogy ily élénk, mint jelenleg, még aligha volt; kivéve a forradalom napjai alatt.

Tegnap adatott, a már 3 hét óta mindig adatni akart „Tüzi játék“, meglehetősen sikerrel; — valóban, Fischer ur a legügyesebb tüzjátékosok egyike. — Nézők jó számmal voltak. Hja! de nem is csoda, mert Sz ö n y i , a híres

dupla leventá írója, 3 hét alatt szüntelen és fáradhatlanul mindig kürtölt, úgy anynyira, hogy — mint halljuk — szegény igen megizzadván, meghűtö magát, — aligha e betegség miatt hosszu hajszálai bucsut nem vesznek kaponyájától.

Színészeink kielégítőleg mulatják a közönséget; — hátha még több szorgalmat fejtenének ki.

Feleki, a debreceni szintársulat igazgatója, mint vendég, többször különféle szerepekben a legjobb sikerrel lépett föl; — igen örülnénk, ha őt a télen is körünkben szemlélhetnők *); ő az leginkább, ki most a közönséget színházba gyűjti.

Rónayt eselszöv szerepeiben nagyra becsüljük.

Molnár, mint kezdő színész, megfelel várakozásunknak, sőt napról napra felülhaladja azt; — csak igyekezet, szorgalom, ifju barátunk, s őne pályán sokat ígérhet magának.

Csaba inét, mint jeles színésznőt, ismeri az egész haza, s jelenleg itt is, közkedvességben van.

A kis Kilenyi Lila is megfelel már a nagyobbrendű szerepeknek is.

Isten önnel.

Egy hivatalnok.

Szepességről, sept. 18. Szerkesztő Barátom! Megigérttem, hogy a szepességről írok valamit lapod számára, s ime fölerkezhvén ide, s több várost s nevezetességet megnézvén itt, szavam az ezzel beváltani sietek. A csinos és jólrendezett Eperjesre megérkezhvén, föbb teendőim egyike volt megnézni az ide közeleső Sóvárt, hol két roppant épületben naponként 450 mázsa só főzetik a szakadatlanul felbuzgó sósvizből. Megnéztem az Eperjestől néhány órányi távban fekvő s történetünkben nevezetessé vált branyicskói hágót, melynek tetején megállva, a legkellemesb kilátás nyílt meg előttem; itt kies völgy, ott magasnál magasb hegyek; emitt csinos falvak, amott csergedező patakok s folyók; távolabb pedig a szepesi vár tűnik elő. Bámulatos az ut, mely e magas hegytetőről levezet, hatszor tekeredik visszafelé s midőn az ember egy tekerületen megáll, a többit hol fölötte, hol alatta látja. S midőn ezeket láttam, meggyőződtem azon véresharc nagyszerűségéről, melyet a közelmúltban Guyon itt vívott a felül álló s biztos helyről ágyuzó császári erő ellenében. Folyó hó 5-kén este értem be Lőcsére, honnét e levelet írom. Lőcse a szepesség fővárosa, azt gondolnád, hogy a némettség fővárosa is. Épen nem! Mert alig van ház, hol egészen németül beszélnének; még a ki kevésbbé érti is a magyar nyelvet, inkább beszéli azt, mint született német nyelvét. A szepességi nép általában, de különösen a lőcsei, a hazai érdekekhez különös rokonszenvvel csatlakozó, a magyar nyelvet pártoló s hazá-

*) Aligha lesz belőle valami; mert ő már körünkben van, s alkalmasint az egész télen át minket fog jeles játékával gyönyörtöktetni. Adja isten!

Szerk.

ját hön szerető. Én nemcsak szavak, hanem tények után ítélek.

Sept. 10-én reggel utitársaimmal elhagytam Lőcsét, meglátogatandó velök a híres schmökksi fürdőt, mely Lőcsétől jó 5 mértföldnyire esik, épen a Karpatok tövében. Mig ezen utunk tartott, mindenütt, arató s gyűjtő lakosokat szemlélheténk; mert a szepességen még most van az aratás, pedig néhány nap óta oly tartós hideg van, hogy több házaknál már fűtenek, valami különös és váratlan volt látni a takaró embereket téli ruhában. Keresztül mentünk Georgenbergen, hol még most is fenáll egy sötét falú, s a régiség által megrongált épület, melyben egykor Mátyás a nagy király darabideig lakott. Délelőtt 11 óratájban értünk Schmöckésre, mely a Karpat egy részének, a Tátrának, tövében fekszik egy szép fenyves erdő közepében, s minthogy nagy magasságban fekszik, megszokilátás nyílik sok szepesi város és több falvak felé; izletes és jólrendezett épületek vannak itt s kínálkoznak a vendégek számára, kik nagy számmal özönlének ide július és augusztus hónapokban, nem anynyira vízének gyógyerejéért, mint fekvésének csudaszzerű és elragadó szépségéért; több helyeken buzognak fel savanyu és édes vizű források, néhány nemzetiszin korláttal körülkerítve, melyekhez jólrendezett sétautak vezetnek a magas fenyőfák között. Vendéget már csak kettőt találtunk itt; egy németországi nőt és egy férfit; a többiek már mind elhagyták a nagy hideg miatt a fürdőt. — Ebédután elindultunk fölfelé a Karpatokra, s két órasi fárasztó menés, vagyis szikladarabokon maszás után elértünk a Koblach völgyére, mely a lomnici csucs és a grosschlagendorfi csucs között fekszik, s melynek közepén nagy moraj között hömpölyög lefelé a Koblach vize roppant nagyságu gránit darabokon keresztül, néhol 6, 7 sőt több ölnyi magasságból zuhanván lefelé. Utunk tovább folytatását a hirtelen támadt zordon idő szakasztá félbe, mert a hó elkezdett hirtelen esni, s félünk lehete, hogy a mindig nagyobb mennyiségben eső hó még visszatérésünket is elzárja. Hó és september eleje: ugy-e furcsán hangzik! én reám sem esett még hó ilyen korán. — Késő este lön, midőn a földhöz visszameheténk veszélyes utakon; s másnap Késmárkra, innen Lőcsére visszaértünk.

Lakomba belépvén, helyetted, baráti látogatókép lapodat — a Csokonailapok 22-dik számát — találtam asztalomon, melyből a pápai levelező tudósítása után, bizonyos gens d'arme visszaélésről olvasván, nem állhatom meg, hogy a csendöröknek e tájon tapasztalt hivatali buzgalmáról valamit ne írjak. N. városban nem szabad az evangélicusoknak a r. catholicusok ünnepén semmi zörejrel járó munkát végezni. S mint értelmezik aztán a csendörök e tilalmat? láthatod következő tényekből: egyszer egy ily ünnepnapon egy nő tisztogat szobájában, mit meglátván egy hadcsendör — mint itt nevezni szokták — a szegény nőt börtönbe vitte. Egy fazekas, ki egy szobában kályhát állított föl, hasonsorsban részesült, természetes

(1) mert egy kályhafelállítás nagy zörejjel jár!! Meg vagyok győződve, miszerint érdeklét csendörnek ily tulvitt hivatali buzgalomra vezető utasítása nincs. És mégis honnan hát ez és számtalan más ilyforma visszaélések? Felelet onnét, mert ezredik ember is alig ismeri hivatási körét, s akkor és úgy hiszi azt legjobban felfogni és betölteni: midőn és ha egész ellenkezőt tett mint tennie kellett volna.

Több hasonló, sőt még fonákabb tényről jelenleg hallgatók.

Isten veled!

Lajos.

Sorompó.

Válasz Csillag Bódognak.

Motto: Hát fiu olvastam azt — — —
A melyet te én hozzám csináltál!

S mondhatom, hogy megörvendeztetett!
Petőfi.

Barátom!

Ott vagyunk a hol régen voltunk!

Őszszeütődött szomszédos csolnakunk a barátság kötőjében, s a fellobbbanás irigy viharja a közönyös-ség nagy oceanjára kezdte ragadni őket.

Én fehérkendőt lobogtattam feléd, te behunytad szemeid, hogy ne lásd...

De jött egy lanyha szellő, a multnak szép emléke; simává csókolta ő éltünk tengerét s fuvallatára, akarta vagy nem, visszauszott régi helyére a két elpártolt csolnak.

Szóval, ott vagyunk a hol régen voltunk!

Hej öcsém, furcsa historia az a barátság! (Nem azt értem a mit az ember egy ital czankónál köt, s másnap kialuszsza.)

Egy magas indulatot értek én, melyet lelkem imád.

Isten önmagát főleg egy eszmében dicsőítette meg...

Ez a szeretet!

Ez egyetlen eszme átfolyja a világot....

Az isten maga is szeret. A kelő nap arcában mosolyog szerelmet a világra, reggelen, és éjente harmat csöppekben sirja le reá a szerelem könyeit....

Ez egyetlen eszme rugója minden tetteinknek... sőt magát a gyűlölséget is szeretet szülte!

Meg birnám ezt neked mutatni, s azoknak kik e mondasom fölött fejüket rázták.. de száraz értekezésekkel nem terhelem e lap dicséretes olvasónit.

A szeretetnek egy ága a barátság!

S hogy született barátságunk?..

Egy nőt szerettünk! a művészet szende istennőjét... ennek lábainál hajoltak össze lelkeink! ott lettek rokonok, s hidd nekem, ha a barátság ott születik... betegeskedhetik ugyan, de meg nem hal!..

Lásd, már én akartam hozzád utazni, de a rosz idő viszszaszorított....

El kell neked mondanom a mi most eszembe jut ezen utból...

Debrecen — — — akarom mondani... Kutya-Bagoson meg kelle állanom s etetnem.

Bagos szép hely, kivált ha az eső esik. A feneketlen sárban rá gondoltam azon szép vidékre hol a hegyaljai bor terem!...

Emlékezel reá! ott született első barátságunk egy áldozatnál, melyet két ellenkező istennek, Bachusnak és Neptunnak tevénk!..

Az szép idő volt!.....

De ne térjünk el, Bagos civilisált hely, anynyira, hogy elrémülsz, ha hallod mit láttam ott!...

Szivarom elfogyott. Kérdém ott egy lézengő paraszttól, van-e itt szivarbolt!..

Van uram, s pedig kackiás!

S képzeld csodálkozásomat, egy csinos szivaros boltban, szép özvegynő ült (gyászban volt) gyönyörű karperecekkel karjain, s drága és nagyszerű ékkel hófehér nyakán....

Mellette azon percben bömbölte énekét egy arszlán, (hidd el, arszlán!) midőn beléptem... Valami felföldi atyafi lehetett, a kruplinak és krupának az ő hazájából, de szörnyen kisubickolva!..

Társalgásuk mintegy ilyenforma lehetett....

— Oh Rachel! ha te hűtlen lehetnél!..

— Oh Teophilus ha te lennél az!?..

— Nem, isteni hölgy!.. én elviszlek birtokomba!.. ott lész te urnő s első, utolsó szolgád én!

— Hol van birtokod?..

— A szép Szabolcsban, ott hol Rakamaz körül a szőke Tisza kiöntvén, egy mértföldekre nyuló tengert terem... Oda viszlek! hogy gyönyörködjél a szép oazokban, melyek kaka- sás- és békalencséből állanak!..

— Oh beh szép hely lehet az!..

Most megpillantának engem s a nő hevenyében így szólt nagy ügyességgel...

— Ettél ma Teophilus?..

— Hogy mondád drága nő?..

— Ebédre elvárlak!..

— Szivart kérek! — Ezt már én mondom, s mondanom kellett még százszor...

Rám se ügyeltek úgy bele hulloftak a szerelem árkába! — Beszél az arszlán őszszeviszsza hű szerelemről és szép lovairól!....

Pedig később megtudtam, hogy a felföldi Adonisz nagy kujon ám, mert másnak is — és mindenfele udvarol. S hiában mondja, hogy Debrecenben... vagy akarom mondani... Bagoson legközelebb 4 lóval jelenik meg.. mert bizony neki csak kettő van, a melyeken mindennap kullóg alá s fel! — Birtokára pedig a pajkos Tisza vette folyását. Az átkozott!

De elég e kitérés... Kimélj meg a hoszszu uttól..

te jőj hozzám, szoríts kezet velem, úgy mint néhány hó előtt — és én szívemre ölelek!..

Aztán majd beszéljünk!..

Sámson sept. 20. 1850.

Tóth Ferenc.*)

A népdalok ügyében.

Sietek értesíteni azon t. hazafiakat, kik e lapokban közlött felhívásom következtében, ott érintett vállalatom elősegelésére közremunkálni szándékoztak volna, miszerint: —

a forradalmi népdalok összegyűjtése iránti szándokom a magas kormány által ros z a l t a t o t t; annál fogva, az illető katonai parancsnokság rendelete folytán, vállalatom betiltatott, s az eddig hozzám beküldött népdalok, hatóságilag lefo g l a t t a k.

Távolról sem akarván a magas kormány nézeteivel összeütközésbe jönni: kérem a t. gyűjtöket, hogy ama népdalok összeszerzésével hagyjanak föl; mivel ha ezentul is érkeznének hozzám ily nemű küldemények: én azokat a törvényes felsőbbség kezeihez lennék kénytelen át- szolgáltatni.

Kelt Gyulán, september 22. 1850.

Apaft.

U. i. Kérem azon t. szerkesztősegeket, kik a Csokonailapokból „Gyűjtjük a népdalokat“ című fölszólításomat átvették, sziveskedjenek e nyilatkozatomnak is helyt adni lapjaikban. —

A p a f i.

Szerkesztői telegraf.

A. K-n a k. Kérdelt barátunk nem lakik már L é v á n, hanem ez év eleje óta Pesten; egy szép h ö l g y nek teszi ott a szépet, kit fu t á r ul gyakran elküld hozzánk szívének becses gyöngyével. Notandum, abból — a miből . . . nem találtuk meg mind a 800-at, csak 100-at, pedig ez kevés, — mástól kell kérnünk még vagy 100-at, ha t. i. magunknak nincs, különben célunk dugába dől. Oh kegyetlen világ!

L. b a r á t u n k n a k. Köszönjük a szép költeményt, mielőbb közölni fogjuk. A mi kérdésedet illeti: az a v é n h á z a l ó mostanában gyakran környékezte lakunkat, s megígérte, hogy alkalmasint meglátogat bennünket sept. utósó napján. No majd meglássuk.

L—c u r n a k. Csak egy kis türelmet kérünk; mostanában bizonyost mondhatunk önnek.

*) Az már egészen más; mert Tóth Ferit nem ismerem e lapok hasábjairól.

Csodálom, hogy Szerkesztő ur ama „Csillag“ levelét meg nem csillagozta; ki úgy látszik, igen szerencsétlen csillag alatt született. Én rólam azt mondja, n e f u j a m a z t, a m i e n g e m n e m é g e t. Hiszen nem vagyok én szerencsétlen fuvolás, mint ön — gondolja, édes Csillagom! Tudja meg ön, hogy a bírálásban nem az egyéniségi érdekek, hanem a részrehajlatlan igazság a vezércsillag, mely annyiban különbözik öntől, hogy annak örökvilága van, míg Csillag Bódog — mint legközelebbi le-

HIRDETÉSEK.

Tudósítás szülők és gyámatyák részére.

Egy mivelts család Pesten ajánlkozik még néhány jó házból való leányt kosztba felvenni, mely, ha kívántatik, a női munkabani oktatás mellett úgy finom, mint a házi-szükségre megkívántató nőimunkákban, tudományos tárgyakban, a magyar-, német- és francia nyelvben, zongorázás-, rajzolásban stb., szakértő egyének által, és a vallásban egy lelkész általi tanításáról minden tanítványainak lelkiismeretesen gondoskodni fog. A társalgó nyelv a magyar és francián kívül a német. Mivel a ház asszonya a reá bizandó lánykáknak szellemi és erkölcsi művelésére, úgy mint testi ápolására előszeretettel, anyai gondviseléssel ajánlkozik: reméli, hogy ezen ajánlkózást a tisztelt szülők és gyámatyák, kik egy valóságos házi- s gyakorlati-életre számitott növelést méltányolni tudnak, szivesen üdvözlendik. Az illető levél-címet a Csokonailapok szerkesztősege sziveskedik tudatni.

Bolt-változtatási jelentés.

Alólirt tisztelettel jelenti a t. c. közönségnek, hogy a nemes város háza ceglédutca felőli szegletén nyolc évekig folytatott **vaskereskedését**, szinte ceglédutca általellenbeni szegletére, azaz t. c. **Kovács János ur** házába áttette, ezt folyó hó elsőjén megnyitván, mindenféle **vas, acél, és rézcikkeit, hordozható vaskonyhát**, 's azokhozvaló **fénymázos edényeit** mind nagy mind kisebb mennyiségben a legjutányosabb áron ajánlja.

Ugyszinte **mgs. gróf Schönborn** egyedül nála levő **munkácsi tímó, és vasgyári raktárában** mindenféle **kályhák** öntött vasból, reggeli étek készítő, légfűtő, és vasaló-vas-tüzesítő kályhák; szappanfőzőknek, kalaposoknak és hamuzsir-készítőknek üstök; továbbá **takarék-tüzhelyek** öntött vasból, és pléhből; tüzi rostélyok, tüzelő, tisztító és kandalló-ajtócskák, főző-helyre lyukas és lyukatlan vastáblák — olajmalomba való hengerek, kész vaskék, 's mindennemű öntvények gyári áron kaphatók.

Bészler Károly.

Alólirt tisztelettel jelenti a t. c. közönségnek, hogy a ns város háza cegléd-utca felőli szegletén, a Bészler Károly ur vaskereskedése helyén, **fűszerkereskedést** nyitott; s illő áron ajánlja legujabban beszerzett **fűszer-, festék-, szivar- s egyéb cikkeit.**

Szentpéteri János.

vele mutatja, alig tetszett fel, azonnal lebukott a semmiség tengerébe — mint mocsár körül felpuffant hullócsillag! Á revoir tombante petite étoile!

* **Károly.**

Nyomatik Debrecen város könyvnyomdájában.